

Hodnocení diplomové práce:

Diplomant: **VIKTOR Marian, Bc.**

Téma: **Novostavba polyfunkčního objektu na historickém náměstí ve Znojmě**

Vedoucí diplomového úkolu:
prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá,

Konzultant: Ing. arch. Tomáš Efler, PhDr. Jan Kozdas

Oponent: ing. arch. Karel Kuča

Zadání:

„Cílem projektu je architektonická a funkční rehabilitace exponované partie severní části Masarykova náměstí ve Znojmě, přispívající k rehabilitaci urbanistické struktury významné městské památkové rezervace. Předmětem přestavby je budova obchodního domu Dyje, který byl od uznávaného architekta Bohuslava Fuchse, jedno z jeho pozdních děl, je dodnes vnímáno v organismu MPR jako rušivý objekt.

Navrženým objektům dominují funkce hotelu (s vlastním parkovacím stáním), galerie, víceúčelové městské haly/tržnice a v parteru převážně komerční využití. Součástí bloku jsou i bezbariérové veřejné toalety, v bohatě turisticky navštěvovaném centru postrádané.“

Hodnocení architektonického návrhu:

Projekt řeší velmi těžkou úlohu ve zcela prominentní pozici jedné z nejcennějších památkových rezervací ČR.

Urbanistické řešení:

Vložení objektu s celoměstskou funkcí (galerie) jako novostavby v prostoru náměstí je legitimní a v zásadě nekomerční počin. Správné je inspirování historickým řešením s úzkým pěším průchodem - tedy tvorba průchozí pasáže tak, aby nový objekt nemusel být „obcházen“.

Překrytí tohoto průchodu ve vyšším podlaží dává místu i potenciál oblíbeného shromaždiště při nejrůznějších příležitostech – to vše posíleno tím, že je odsud nástup jak do nového hotelu, tak do nové galerie – Je ale nutno uvést, že nový průchod mohl být navržen širší – v dané proporci může působit stísněně, celodenně zastíněně, a lze očekávat i lokální „průvan“. Otázkou je, zda autor neměl alespoň prověřit variantu, kdy by nešlo o pouhý průchod, ale

skutečnou ulici, která zde v minulosti existovala.

Velmi dobře je zvládnutá přestavba podél východní fronty „nového bloku“, členění objektů v rytmu historické parcelace, respektování svažitosti centra, reflektované v rozčlenění horní římsy, navazuje na stávající strukturu.

V daném kontextu je poněkud překvapivé, že nově vložený objekt v čele opakuje převýšení zaniklé stavby činžovního domu (na místě kostela), aniž však opakuje její jemnější výškové členění (zanilý objekt 4NP, nový 2NP). Minimalistické členění a vysoký řád přízemí s velkými výklady je zjevně inspirovaný arkádami historických staveb. Nutno upozornit, že v prezentovaných výkresech působí možná kontextuálněji, než by byla skutečná podoba objektu. Lze pochopit, že autor chce vytvořit objekt, který signalizuje jinou funkci než jakou mají okolní historické stavby s tradiční kombinací obchodu a bydlení v patře. Objekt je velmi sebevědomý, o nic méně než Fuchsova stavba, a obdobně barevností odlišný. Nabízí se i srovnání, protože jak nynější objekt Dyje, tak navržená galerie řeší své jižní průčelí výraznou horizontální linií – kdy až paradoxně Fuchsova stavba s pásovým oknem a plným horním pásem, tedy s výraznou horizontálou, působí nižší než posuzovaný objekt novostavby. Lze se obávat efektu, který sice eliminuje Fuchsovu velkorysou pozdně funkcionalsitickou obchodní stavbu, ale paradoxně ve výsledku může působit ještě hmotněji než současná Dyje. Jednotvárná rytmizace vysokými nedělenými okny, doupodlažní řešení v těsném kontextu třípodlažních staveb obdobné výšky hlavní římsy, to vše evokuje obavy ze skutečného působení stavby v reálu, pokud by byla realizována.

Autor si je vědom, že střešní krajinu tvoří keramické tašky. Barevnost nových střech na ně navazuje, ale uvědomíme-li si, že jde o měděný plech, bude tato plocha po zpatinování odkazovat spíše k radniční věži, nikoli k domovní zástavbě.

Projekt přináší i vykreslený detail zaatikového žlabu s moderním přisvětlením atikovým světlovodem a oplechováním atiky (rovněž měď?). Ačkoliv Znojmo neleží v oblasti s přívaly sněhu a dlouhodobou sněhovou pokrývkou, může problematické řešení hranatého žlabu a nízko nasazeného okna přinášet opakované problémy. A smáčení světlého průčelí „měděnkou“ ze zcela minimálně předstupujícího oplechování je rizikem pro údržbu záměrně nečleněné světlé fasádní plochy.

Za architektonicky slabší místo projektu pokládám řešení nástupu do galerie v příčném směru. Myšlenka rozčlenění nástupu širokým schodištěm se dvěma přímými rameny, vzájemně mírně posunutými, s širšími podestami, jistě umožní variabilní řešení vernisáží s externími souvisejícími aktivitami „na

schodech“, a tento prvek hodnotím velmi kladně. Při průhledu ulicí směrem k východu (vizualizace č. 6) je však architektura novostavby a krčku poněkud rozpačitá a má charakter „interního dvorku pavlačového domu“ do něhož nahlížíme – tento dojem navozuje i výtvarně velmi úsporné zábradlí a vstupní dveře do galerie. Do galerie lze zároveň vstupovat z čelní „trhovní“ strany nového objektu, pro handicapované je k dispozici výtah.

Kovem pojedené dveře jsou podtržené obkladem desky podesty. V rozporu s ostatním jednoduchým tvaroslovím jsou zkosené rohy atiky s oplechováním, odkazující spíše k oblíbenému pojetí v 70. – 80. letech 20. století než k současné architektuře.

Nástup do galerie schodištěm bude navíc provozně nepraktický, kdy nástupní rameno schodiště je překryto spojovacím krčkem, zatímco druhé rameno s nástupní pavlačí jsou „smáčeny“. Navazuje přímý vstup do výstavního prostoru bez zádveří....

Dispoziční, prostorové a zejména výtvarné řešení této potenciálně zcela klíčové části nového řešení vyžaduje ještě rozvahu a přeřešení – s ohledem na „vnitřní prostor“ či hlavnímu pohledu z přístupové uličky by zasloužilo možná i vhodnou dynamickou formu, kryjící obě ramena i nástupní podestu.

Myšlenka akcentovat vstup do galerie výrazným prvkem – opláštěným nárožím a vysunutou deskou pro plastiku je nápaditá, méně pochopitelná, spíše samoučelná a tedy možná již zbytečná je ještě obklad jednoho modulu okolo okna. Vstup do galerie je příjemně krytý v pasáži.

Domnívám se, že došlo k redukci funkce plánovaného/požadovaného veřejného WC na zařízení využitelné výhradně v době, kdy je otevřena galerie/tržnice. Neřeší to ale obecně potřebné zařízení v centru takto turisticky exponovaného města. Je naprosto nevhodné, aby bylo nutno procházet výstavní či prodeň halou v přízemí (nabízí se dispozici přeřešit a vstup řešit rovněž z pasáže pod podestami, resp. část ponechat uvnitř a nebo „galerijní“ část oddělit.

S vědomím, že jinak šlo o provozně mimořádně složité zadání, obsahující nutnost projekt zvažovat podle mnoha dílčích úrovní a rovněž složitý hotelový a restaurační provoz, lze projekt koncepčně celkově hodnotit jako zvládnutý zejména provozně.

Architektonické pojetí jižního průčelí je velmi sebevědomé, zřejmě v linii Loosova obchodního domu při Hofburgu ve Vídni, zde se však obrací do prominentního prostranství města s přilehlou zástavbou celkově nižší a s převahou jemnějšího dekorativního řešení průčelí se štukovou výzdobou a významnými horizontálními římsami.

Částečné překrytí pasáže lze pochopit jako snahu vytvořit pevný blok i na této

straně bloku s průběžnou linií střechy při průchodu Zelinářskou ulicí, kryje vstup do cukrárny a přízemní víceúčelové haly, v kontextu nástupu do významného celoměstského nového galerijního prostoru by však mohlo působit rozpačitě.

c) Detailní propracovanost a přesvědčivost řešení:

Jakkoli je stávající obchodní dům architekta Fuchse vnímán jako kontroverzní a v organismu města stále ještě rozporuplně vnímaný, je potřebné vnímat tu skutečnost, že náhrada stávajícího řešení musí být nezbytně kompenzována novou, vyšší kvalitou.

Jako správné pojetí lze proto vnímat, že autor přistupuje k rehabilitaci urbanistické struktury opětovnou stavbou objektu, který v pozici před stávajícím obchodním domem existoval – dříve kostel, později činžovní dům. Tento dům, který zanikl v roce 1945, byl (na rozdíl od někdejšího kostela) hmotově výrazný, až převyšovaný. Nový projekt se inspiruje jeho výškou, ale na rozdíl od jeho čtyř podlaží vytváří dvě vysoká podlaží, čímž mění měřítko v kontextu okolní zástavby podobně jako nynější stavba Dyje.

Tím, že stavba více zaplní náměstí a bude stejně vysoká jako recentní objekt, ovlivní ještě více optické uplatnění přirozené dominantny MPR, jíž je radniční věž. (Lze se domnívat, že i Fuchs si byl významu věže vědom a svou moderní jednoduchou horizontálu řešil tak, aby jí obchodní dům nekonkuroval.) Nové dílo vystoupí do prostoru náměstí velmi výrazně, pozměná proporce staveb svou dvoupodlažností a přiznáním jednoho prostoru v čele nové hmoty se může stát podobně kontrastním objektem jako je stavba, kterou chce v obraze náměstí eliminovat.

To, že je hmota přiléhající k náměstí řešena jako dvoupodlažní, pokládám proto za chybu. V autorské zprávě se navíc přiznává, že členění vysokými otvory integruje jak vlastní okna, tak klimatizační jednotky kombinované s možností přistínění. Nabízí se proto přeřešení formou vodorovné linie snižující dojmově partner při zachování vysokého prostoru pro zamýšlené tržní využití nové haly.

Ke zvážení je technické řešení klimatizace, kdy graficky efektní mřížování do hlavního průčelí může v brzké době vyústit v těžko čistitelné nepěkné vývody s kondenzáty smáčejšími plochy oken a vstupů nové prominentní hlavní fasády. Právě převyšovaný partner, umožňující prosvětlení sluncem (na jižní Moravě silným) hluboko do dispozice, bude vyžadovat vyšší míru chlazení, takže snížení výšky výkladců-oken by bylo přínosem. Výkresy sice naznačují posuvnost clonění, praktičnost častého „přenastavování“ však vyžaduje záruku dlouholeté funkčnosti těchto prvků, jež mají ambici být i výtvarnými akcenty celého náměstí.

Moderní ploché stěny bez okapového přesahu mohou z hlediska údržby a dlouhodobého naplnění autorského záměru čisté nečleněné plochy činit v takto povětrnostně exponované situaci nového domu problém.

Projekt celkově zlepšuje řešení střešní krajiny v této části MPR, které je v současné době negativní. Je ale sporné, zda je znázornění pravdivé – autor správně vnímá pálenou krytinu historické zástavby centra Znojma, a vykresluje nové řešení v barevnosti keramiky. Záměrem je ale měděná krytina, která zpatinuje a bude od střešní krajiny okolní zástavby odlišná – nehledě na tepelný aspekt rozpálené měděné krytiny v podmínkách jihomoravského dlouhého léta.

Autor hovoří o rekuperaci, kdy přehřátá střecha má být využívána k výrobě teplé vody a temperování v mimoletním období, takže je zřejmé, že si je tohoto problému vědom. Přesto lze očekávat spíše přehřívání galerijního prostoru.

Z výše uvedeného je ale zjevné, že diplomant řešil zadání v dostatečném detailu, a otevřel další otázky pro potenciální návaznou podrobnou dokumentaci.

d) Formální stránka řešení - prezentace:

Rozsah zadání diplomant splnil beze zbytku, diskutabilní jsou pouze nástupy do veřejných WC, které jsou integrovány s tržní halou a forma zastřešení „uličky/atria“. Formální grafická stránka diplomové práce je velmi pěkně a názorně zvládnutá, grafické zpracování je přehledné a umožňuje dobrou orientaci v celé práci, popisy jsou věcné a dostatečné.

e) Závěr:

Celkově konstatuji, že se jedná o velmi sebevědomý projekt, počítající s likvidací kontroverzní stavby, kterou ale nahrazuje stavbou neméně výraznou. Inspirace zaniklým převýšeným činžovním domem přinesla řešení, které může být v prostoru centrálního náměstí opět jako kontroverzní přijímané. Lapidární průčelí je v nesouladu s množstvím požadavků na funkce v průchodu, jehož proporce, kombinace volného atria a částečně krytého průchodu pasantů, návštěvníků (galerie, kavárny a cukrárny) může v letním období limitovat otevření dispozice např. řadou oblíbených externích stolků. Dobrá myšlenka vytvoření celoměstského společenského uzlu možná v dané proporcii pasáže všechny záměry neunese. Je dobře, že vstup do hotelu je z jiné fronty, stejně jako zavážení vozů ubytovaných hostů do podzemního parkování. Je uvedeno, že projekt byl konzultován s památkářem, nicméně představa velkoplošné garáže s plně automatizovaným zakládáním vozidel bude podmíněna výsledky záchranného archeologického průzkumu a může do projektu vnést ještě nové limity. Obecně nejsou v památkových rezervacích v neprozkoumaných terénech podzemní garáže povolovány, (osobně nyní

neznám rozsah vytěžených terénů z doby stavby obchodního domu).

Celkový závěr:

Diplomní projekt byl zodpovědně zpracovaný. Zadání je splněno. Zůstávají některé otázky reálného působení nové hmoty, jejíž členění je mimo měřítko okolní zástavy, nová pasáž s mnoha společenskými funkcemi je nepřesvědčivě pojata architektonicky a z hlediska zastřešení. Diplomant řešil jak složité návaznosti na základové možnosti, kontext okolní zástavby domů jiných funkcí. Některé otázky užitnosti objektů a konstrukční detaily nejsou zcela perfektní. Z těchto důvodů navrhuji klasifikace známkou B.

V Praze dne 27. 1. 2014